

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

WAARDERINGSKADER 2017
SECTOR (VOORTGEZET) SPECIAAL ONDERWIJS
Concept van 12 november 2015

INHOUD

Inleiding 5

1 Onderwijsresultaten 9

STANDAARD 1.1 - RESULTATEN 9

Uitwerking 9

Verantwoording 9

STANDAARD 1.2 - SOCIALE EN MAATSCHAPPELIJKE COMPETENTIES 9

Uitwerking 10

Verantwoording 10

STANDAARD 1.3 - VERVOLGSUCCES 10

Uitwerking 10

Verantwoording 11

2 Onderwijsproces 12

STANDAARD 2.1 - AANBOD 12

Uitwerking 12

Verantwoording 12

STANDAARD 2.2 - ZICHT OP ONTWIKKELING EN BEGELEIDING 13

Uitwerking 13

Verantwoording 13

STANDAARD 2.3 - DIDACTISCH HANDELEN 14

Uitwerking 14

Verantwoording 14

STANDAARD 2.4 - ONDERWIJSTIJD 15

Uitwerking 15

Verantwoording 15

STANDAARD 2.5 - SAMENWERKING 16

Uitwerking 16

Verantwoording 16

STANDAARD 2.6 - PRAKTIJKVORMING/STAGE 17

Uitwerking 17

Verantwoording 17

STANDAARD 2.7 - TOETSING EN AFSLUITING 17

Uitwerking 17

Verantwoording 17

3 Schoolklimaat 18

STANDAARD 3.1 - VEILIGHEID 18

Uitwerking 18

Verantwoording 18

STANDAARD 3.2 - ONDERSTEUNEND EN STIMULEREND SCHOOLKLIMAAT 19

Uitwerking 19

Verantwoording 19

4 Kwaliteitszorg en ambitie 20

STANDAARD 4.1 - DOELEN, EVALUATIE EN VERBETERING 20

Uitwerking bestuur 20

Uitwerking school 20

Verantwoording 20

STANDAARD 4.2 - STRUCTUUR EN CULTUUR 21

Uitwerking bestuur 21

Uitwerking school 21

Verantwoording 22

STANDAARD 4.3 - VERANTWOORDING EN DIALOOG 22

Uitwerking bestuur 22

Uitwerking school 22

Verantwoording 23

5 Financieel beheer 24

STANDAARD 5.1 - CONTINUÏTEIT 24

Uitwerking 24

Verantwoording 24

STANDAARD 5.2 - DOELMATIGHEID 24

Uitwerking 24

Verantwoording 25

STANDAARD 5.3 - RECHTMATIGHEID 25

Uitwerking 25

Verantwoording 25

Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs werkt aan de vernieuwing van het toezicht. Vanaf augustus 2017 willen we gaan werken met een nieuw onderzoekskader. Dat nieuwe toezicht is gebaseerd op twee pijlers: waarborgen en stimuleren. We blijven er onverminderd op toezien dat alle leerlingen en studenten onderwijs krijgen van voldoende kwaliteit. Daarmee geven we inhoud aan onze waarborgfunctie. Als het onderwijs niet voldoet, zullen we daarover helder oordelen, zo nodig door uit te spreken dat er sprake is van zeer zwak onderwijs. Op dit punt verandert er weinig in ons toezicht. Bij opleidingen en scholen waar de basiskwaliteit op orde is, stimuleren we ze om een stap verder te komen. We willen besturen en scholen stimuleren om stelselmatig te werken aan de verbetering van het onderwijs. We willen daarbij meer aansluiten bij de eigen kracht van besturen en de aangesloten scholen en opleidingen. Scholen en opleidingen die voldoende presteren gaan we inzicht geven in verdere verbeterkansen.

Waarderingskader en werkwijze

De twee pijlers van het nieuwe toezicht komen terug in het nieuwe onderzoekskader. Dat onderzoekskader kent een waarderingskader (*wat onderzoekt de inspectie?*) en een werkwijze (*hoe onderzoekt de inspectie?*). Gelet op de voorgenomen wijziging van de Wet op het Onderwijstoezicht spreken we niet meer over toezichtkader, maar over onderzoekskader. Het concept van het waarderingskader is in dit document opgenomen. De waarderingskaders van de verschillende sectoren (po, vo, so en mbo) zijn op elkaar afgestemd. Uitgangspunt is dat het waarderingskader voor de verschillende sectoren gelijk is. De waarderingskaders verschillen als dat gelet op de specifieke sectorwetgeving nodig is, of als de aard van de onderwijssector daarom vraagt.

Het waarderingskader kent een gelaagde opbouw. We onderscheiden de volgende punten.

- Kwaliteitsgebied
- Titel van de standaarden
- Standaarden
- Uitwerkingen
- Verantwoording.

Een *kwaliteitsgebied* bevat een samenhangend geheel van onderwerpen waarover de inspectie uitspraken doet. Voorbeelden van kwaliteitsgebieden zijn: de onderwijsresultaten, het onderwijsproces en de kwaliteitszorg en ambitie.

De *standaarden* vormen de kern van het waarderingskader. Elke standaard is voorzien van een korte *titel*, die kernachtig weergeeft waar de standaard over gaat. De standaard bevat de eisen en aspecten die de kwaliteit weergeven.

De *uitwerking* legt uit hoe de inspectie omgaat met de standaard. We beoordelen de aangetroffen praktijk aan de hand van de uitwerking. Zowel de wettelijke eisen als overige eisen van kwaliteit zijn in de uitwerking weergegeven. Dit onderscheid lichten we hieronder nog nader toe. Elke standaard heeft een eigen uitwerking.

De *verantwoording* bevat de verwijzing naar de wet en/of geeft een duiding van de maatschappelijke, wetenschappelijke of onderwijskundige relevantie.

Bij de verwijzing naar de wet wordt per element een verwijzing naar het wetsartikel opgenomen.

Waarderingskader: onderscheid tussen wettelijke eisen en andere aspecten van kwaliteit

Op 29 september 2015 is door de Tweede Kamer het wetsvoorstel tot een meer doeltreffende regeling van het onderwijstoezicht aangenomen. De behandeling in de Eerste Kamer moet nog plaatsvinden. Onderdeel van dat wetsvoorstel is dat het voor scholen en opleidingen duidelijker moet worden welke onderdelen van het waarderingskader wettelijk verplicht zijn, en welke niet. Daarom maakt de inspectie in de nieuwe waarderingskaders een helder onderscheid tussen twee elementen:

1. Eisen met een wettelijke grondslag: deugdelijkheidseisen

In de 'uitwerking' zijn de verschillende standaarden geoperationaliseerd, zodat de inspectie het in de praktijk kan toepassen en zodat scholen en opleidingen weten wat er verwacht wordt. De wettelijke eisen zijn bepalend voor de vraag of een school of opleiding op een bepaalde standaard als voldoende of onvoldoende beoordeeld wordt. We spreken over deugdelijkheidseisen als het gaat om eisen die een wettelijke grondslag hebben.

2. Andere aspecten van kwaliteit

De inspectie heeft ook een stimulerende taak. In het kader van die taak gaat zij met scholen/opleidingen het gesprek aan over hoe het onderwijs 'boven de ondergrens' verbeterd kan worden. In de 'uitwerkingen' van de standaarden is in cursieve tekst aangegeven welke elementen de inspectie daarbij van belang acht. Deze elementen kunnen meewegen bij de vraag of een school 'goed' is. Daarmee leveren we een bijdrage aan de verbetering van de onderwijskwaliteit, ook boven de basiskwaliteit. Daar zijn leerlingen en studenten mee gebaat. We willen bij dit alles de verbetercultuur bij besturen en scholen op een hoger niveau brengen, zodat zij zelf bijdragen aan het optimaliseren van de onderwijskwaliteit.

Overige wettelijke eisen: programmatisch handhaven

Niet alle wettelijke eisen aan scholen/opleidingen maken deel uit van de standaarden en uitwerkingen in het waarderingskader. Denk bijvoorbeeld aan de Verklaringen omtrent gedrag (VOG's) van leraren en onderwijspersoneel, de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, en de gang van zaken rondom schorsing en verwijdering van leerlingen. Op deze eisen houdt de inspectie toezicht via programmatisch handhaven. Jaarlijks vermeldt de inspectie in het Jaarwerkplan op welke eisen het komend jaar de nadruk wordt gelegd. De prioriteiten worden in dat plan opgenomen en besturen en scholen worden hierover jaarlijks geïnformeerd via de nieuwsbrief van de inspectie.

Bevindingen en oordelen over de standaarden

Het waarderingskader bestaat uit achttien standaarden, verdeeld over vijf kwaliteitsgebieden.

Elke standaard is voorzien van een uitwerking waarin onderscheid is gemaakt in de deugdelijkheidseisen en overige aspecten van kwaliteit.

We beoordelen de aangetroffen praktijk aan de hand van de uitwerking, die is opgenomen bij de standaard.

Het nieuwe toezicht richt zich op twee niveaus: het bestuur en de school/opleiding. Het kwaliteitsgebied 'financieel beheer' wordt alleen op bestuursniveau onderzocht. Het kwaliteitsgebied 'kwaliteitszorg en ambitie' op beide niveaus. De overige kwaliteitsgebieden alleen op school-/opleidingsniveau.

Oordelen voor standaarden met deugdelijkheidseisen

Voor standaarden die een wettelijke basis hebben gaan we als volgt te werk.

Goed	De school voldoet op overtuigende wijze aan alle deugdelijkheidseisen bij de standaard en de overige aspecten van kwaliteit.
Voldoende	De school voldoet aan de deugdelijkheidseisen.
Onvoldoende	De school voldoet niet aan de deugdelijkheidseisen.

Als de aangetroffen situatie 'goed' aan de eisen voldoet dan beschrijven we dat in ons rapport. We beschouwen dat als een bevinding, niet als een oordeel.

Alleen standaarden die een wettelijke grondslag hebben kunnen tot het oordeel 'onvoldoende' leiden.

Bevindingen voor standaarden zonder een wettelijk fundament

Voor standaarden die geen wettelijke grondslag hebben gaan we als volgt te werk. We beschrijven de aangetroffen situatie en komen tot bevindingen. De bevindingen vatten we samen in een waarderende uitspraak (kan beter / voldoende / goed).

Goed	De school laat de overige aspecten van kwaliteit op overtuigende wijze zien.
Voldoende	De school laat de overige aspecten van kwaliteit zien.
Kan beter	De school laat de overige aspecten van kwaliteit niet of beperkt zien.

Een 'kan beter' kan nooit tot een oordeel 'zeer zwak' leiden of tot handhavende maatregelen.

De beoordeling op het niveau van het kwaliteitsgebied en op het niveau van de school/opleiding is nog niet in dit document opgenomen. Daar wordt nog aan gewerkt.

Overzicht van de kwaliteitsgebieden en standaarden

1. ONDERWIJSRESULTATEN	
1.1	Resultaten
1.2	Sociale en maatschappelijke competenties
1.3	Vervolgsucces
2. ONDERWIJSPROCES	
2.1	Aanbod

2.2	Zicht op ontwikkeling en begeleiding
2.3	Didactisch handelen
2.4	Onderwijstijd
2.5	Samenwerking
2.6	Praktijkvorming/stage
2.7	Toetsing en afsluiting
3. SCHOOLKLIMAAT	
3.1	Veiligheid
3.2	Ondersteunend en stimulerend leerklimaat
4. KWALITEITZORG EN AMBITIE	
4.1	Doelen, evaluatie en verbetering
4.2	Structuur en cultuur
4.3	Verantwoording en dialoog
5. FINANCIËEL BEHEER	
5.1	Continuïteit
5.2	Doelmatigheid
5.3	Rechtmatigheid

1 **Onderwijsresultaten**

STANDAARD 1.1 - RESULTATEN

De school behaalt met haar leerlingen resultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.

Uitwerking

De school bereikt met haar leerlingen in minimaal 75 procent van de gevallen dat zij aan het eind van de schoolloopbaan het benodigde niveau voor de uitstroombestemming uit het ontwikkelingsperspectief hebben bereikt. De in de ontwikkelingsperspectieven geformuleerde uitstroombestemmingen zijn passend bij het niveau van de leerlingen. De school stelt hiervoor een norm naar niveau en tijdsduur.

De school heeft de kenmerken van haar leerlingenpopulatie in beeld en heeft op basis hiervan verwachtingen over het niveau dat de leerlingen kunnen bereiken rondom cognitieve resultaten. De doelen voor cognitieve leerresultaten die de school stelt, passen bij de kenmerken van haar leerlingen en zijn ambitieus. De school laat zien dat de doelen gerealiseerd worden.

De school onderneemt in samenwerking met de leerling en eventueel zijn ouders activiteiten om voor de leerling een plek in een passende uitstroombestemming te verwerven.

Verantwoording

Het onderwijs dient te worden afgestemd op de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling, en moet zodanig worden ingericht dat de leerling een ononderbroken ontwikkelingsproces kan doorlopen (art. 11, eerste lid, WEC). Daartoe stelt de school een ontwikkelingsperspectief vast voor de leerling en evalueert dat jaarlijks (art. 41a WEC). Het ontwikkelingsperspectief bevat de te verwachten uitstroombestemming van de leerling (uitstroomprofiel) en een onderbouwing (art. 4 en 5 Onderwijskundig besluit WEC). De onderbouwing van het ontwikkelingsperspectief bevat de samenhangende argumenten die relevant zijn voor het onderwijs en die daarmee de keuze onderbouwen voor een uitstroombestemming. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van de leerling in relatie tot de voor de uitstroombestemming vereiste kennis en vaardigheden. De mate waarin de uitstroombestemmingen uit de ontwikkelingsperspectieven gerealiseerd worden geeft informatie over in hoeverre de school erin slaagt het onderwijs af te stemmen op de behoeften van de leerlingen, en op die manier het meeste uit de leerlingen te halen. Indien in meer dan 25 procent van de gevallen de uitstroombestemming zoals beschreven in het ontwikkelingsperspectief niet gehaald wordt, gaat de inspectie ervan uit dat de school er onvoldoende in slaagt het onderwijs op de behoeften van leerlingen af te stemmen.

STANDAARD 1.2 - SOCIALE EN MAATSCHAPPELIJKE COMPETENTIES

De leerlingen behalen sociale en maatschappelijke competenties op het niveau dat ten minste in overeenstemming is met de gestelde norm.

Uitwerking

De school volgt alle leerlingen op het gebied van het verwerven van sociale en maatschappelijke competenties gedurende hun schoolperiode. De leerlingen verlaten de school met sociale en maatschappelijke competenties die passen bij de kenmerken van de leerlingenpopulatie. De school heeft de kenmerken van haar leerlingenpopulatie in beeld en heeft op basis hiervan reële verwachtingen over het niveau dat de leerlingen kunnen bereiken. Deze verwachtingen toetst zij aan de groei die de leerlingen gedurende de schoolperiode doormaken. Daarmee kan de school aantonen dat zij op dit gebied uit haar leerlingen haalt wat erin zit.

Verantwoording

De wet geeft aan dat het onderwijs zich moet richten op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen en op het ontwikkelen van sociale vaardigheden, en op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie. Daarnaast moet het onderwijs mede gericht zijn op de verwerving van kennis van en de kennismaking met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten (art. 11, derde en vierde lid, WEC). De school formuleert deze doelen van het onderwijs in het schoolplan (art. 21, tweede lid, WEC).

Het onderwijs dient te worden afgestemd op de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling, en moet zodanig worden ingericht dat de leerling een ononderbroken ontwikkelingsproces kan doorlopen (art. 11, eerste lid, WEC). Daartoe stelt de school een ontwikkelingsperspectief vast voor de leerling en evalueert dat jaarlijks (art. 41a WEC). Het ontwikkelingsperspectief bevat een analyse van de bevorderende en belemmerende factoren van de leerling (art. 4 en 5 Onderwijskundig besluit WEC). Voor zover deze betrekking hebben op de niet-cognitieve ontwikkeling van de leerling dient de school het onderwijs af te stemmen op de specifieke behoeften van leerlingen op dat gebied (art. 11, eerste lid, WEC). Dit betekent dat de school kan laten zien dat zij de resultaten nastreeft op niet-cognitieve ontwikkelingsgebieden en dat zij deze volgt.

De mate waarin de uitstroombestemmingen uit de ontwikkelingsperspectieven gerealiseerd worden geeft informatie over in hoeverre de school erin slaagt het onderwijs af te stemmen op de behoeften van de leerlingen, en op die manier het meeste uit de leerlingen te halen. Indien in meer dan 25 procent van de gevallen de uitstroombestemming zoals beschreven in het ontwikkelingsperspectief niet gehaald wordt, gaat de inspectie ervan uit dat de school er onvoldoende in slaagt het onderwijs op de behoeften van leerlingen af te stemmen.

Het bereikte uitstroomprofiel garandeert dat de leerling in voldoende mate geëquipeerd is om zich met succes te kunnen handhaven in de vervolgbestemming die met het bereikte uitstroomprofiel samenhangt. De scholen verantwoorden zich over de resultaten die aan het eind van de schoolperiode zijn behaald en doen dat ook in termen van uitstroombestemmingen (art. 11 lid 1, 14a, 14c, 14f, 20, 22, 41a WEC en onderliggende regelgeving).

STANDAARD 1.3 - VERVOLGSUCCES

De bestemming van de leerlingen na het verlaten van de school is bekend en voldoet ten minste aan de verwachtingen van de school.

Uitwerking

De school heeft het uitstroomniveau van haar leerlingenpopulatie in kaart gebracht en heeft op basis hiervan verwachtingen over de vervolgloopbaan van de leerlingen. De school beschikt over toereikende gegevens over het vervolg van de loopbaan van

leerlingen die de school verlaten hebben. Het vervolgsucces voldoet ten minste aan de verwachtingen van de school. De school analyseert deze gegevens en betreft deze bij de kwaliteitsverbetering van het onderwijs.

Verantwoording

Van scholen mag verwacht worden dat ze niet alleen de resultaten van leerlingen tijdens hun periode op de school evalueren (standaard 1.1 en 1.2), maar ook nagaan of de leerlingen hun loopbaan voortzetten op de manier zoals de school dat verwacht. Daartoe is het belangrijk dat de school zich inspant om gegevens van haar uitgestroomde leerlingen te verzamelen, te analyseren en te vertalen in informatie ten behoeve van de verbetering van het onderwijs of de kwaliteitszorg van de school. Dit heeft een relatie met de bepalingen in de wet over de kwaliteitszorg en is onder andere gericht op bewaking van de ononderbroken ontwikkeling en het nemen van maatregelen ter verbetering (art. 21, vierde lid, WEC). Het gaat erom dat de informatie niet alleen op leerlingenniveau geanalyseerd wordt, maar ook op een hoger niveau (groep of school) geaggregeerd wordt en dat evaluaties zich over meerdere jaren uitstrekken.

2 Onderwijsproces

STANDAARD 2.1 - AANBOD

Het aanbod bereidt de leerlingen voor op hun vervolgbestemming en de samenleving.

Uitwerking

De leraren bieden een breed, eigentijds en op de kerndoelen gebaseerd aanbod. Voor het vso-uitstroomprofiel vervolgonderwijs is het aanbod dekkend voor de examenprogramma's. Binnen de kaders van de wet maken de leraren keuzes in het aanbod, waardoor zij dit afstemmen op de onderwijsbehoeften die kenmerkend zijn voor de leerlingenpopulatie. Het aanbod bereidt de leerlingen voor op de vervolgbestemming. De school heeft bovendien een aanbod voor taal en rekenen dat is afgestemd op de referentieniveaus en dat past bij het niveau van alle leerlingen. De leraren verbreden of verdiepen het aanbod afhankelijk van de kenmerken van de leerlingenpopulatie. Het aanbod draagt bij aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

De leraren verdelen de leerinhouden evenwichtig en in samenhang over de leerjaren heen en geven de leerlingen voldoende tijd om zich het aanbod eigen te maken.

Het aanbod is eigentijds en stimulerend. Bovendien is het gericht op talentontwikkeling, door bijvoorbeeld het aanbieden van een extra curriculum. De leraren richten de lokalen aantrekkelijk en uitdagend in, waarbij zij rekening houden met de ontwikkelingsfase en de kenmerken van de leerlingen.

Verantwoording

De wet schrijft voor dat de inhouden van het onderwijs zich richten op de emotionele en verstandelijke ontwikkeling, op het ontwikkelen van creativiteit, en op het verwerven van noodzakelijke kennis en van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden (art. 11, derde en vierde lid, WEC). Deze inhouden zijn vastgelegd in kerndoelen en examenprogramma's (art. 13, 14a, 14c en 14f WEC), en omvatten naast taal en rekenen ook de brede ontwikkeling en inhouden die in relatie staan tot het opgroeien in een pluriforme samenleving, het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie, en het kennis hebben en -maken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten (art. 11, vierde lid, WEC). Verder bepaalt de wet dat het onderwijs dusdanig wordt ingericht dat er structureel en herkenbaar aandacht wordt besteed aan het bestrijden van achterstanden, in het bijzonder in de beheersing van de Nederlandse taal (art. 11, derde lid, WEC). De inhouden van het onderwijsaanbod dienen te zijn afgestemd op verschillende leerbehoeften van leerlingen en worden evenwichtig en in samenhang over de leerjaren heen verdeeld (art. 11, eerste lid, WEC). Ook wordt aandacht besteed aan voorbereiding op dagbesteding en arbeid (art. 14c en 14f WEC).

De eis van een ononderbroken voortgang in ontwikkeling van leerlingen vraagt van de school dat de inhouden worden aangeboden in een logische fasering/opbouw, opklimmend in niveaus op een wijze die past bij de leeftijd.

We weten dat de kwaliteit van het leren toeneemt door methodes en (spel)materialen die aansluiten bij de actualiteit in de samenleving. Bij dit laatste kan ook gedacht worden aan het incorporeren van inzichten in het aanbod in wat de samenleving in de nabije toekomst zal vragen aan kennis, vaardigheden en houdingen.

Het aanbod draagt bij aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat (art. 13 en 14a, 14c en 14f, 11 lid 1, 17 en 46 WEC). De school formuleert de doelen van het onderwijs in het schoolplan (art. 21, tweede lid, WEC).

STANDAARD 2.2 - ZICHT OP ONTWIKKELING EN BEGELEIDING

De school volgt en begeleidt de leerlingen zodanig dat zij een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen.

Uitwerking

De school verzamelt systematisch informatie over de kennis en vaardigheden van haar leerlingen. Voor de kennisgebieden taal en rekenen/wiskunde gebeurt dit met genormeerde toetsen. De school stelt bij de start van het onderwijs op basis van alle gegevens een passend ontwikkelingsperspectief voor elke leerling op dat sturing geeft aan het plannen en volgen van de ontwikkeling van de leerlingen.

Daarnaast verzamelt de school systematisch informatie over de voortgang in de ontwikkeling met behulp van toetsen, observaties, leerlingenwerk, gesprekken en (zelf)rapportages.

De leraren gebruiken deze informatie om het onderwijs dagelijks en op langere termijn af te stemmen op het niveau en de ontwikkeling van de kinderen, om hiaten of voorsprongen te signaleren en om te bepalen welke leerlingen extra ondersteuning, begeleiding of externe zorg nodig hebben. Ze gebruiken daarbij een cyclische aanpak van evalueren, analyseren, plannen, uitvoeren en weer evalueren. Deze signalering en analyses maken het mogelijk om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van zowel groepen als individuele leerlingen. Wanneer leerlingen niet genoeg lijken te profiteren van het onderwijs gaat de school na waar de ontwikkeling stagneert en wat mogelijke verklaringen hiervoor zijn. Bovendien gaat zij na wat bijvoorbeeld nodig is om eventuele achterstanden bij leerlingen te verhelpen.

De school gebruikt de informatie over haar leerlingen om het onderwijsaanbod aan te passen aan de specifieke onderwijsbehoeften van zowel groepen leerlingen als individuele leerlingen. De leerlingen krijgen daarmee de begeleiding die zij nodig hebben om beter het onderwijsprogramma te kunnen doorlopen.

Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften is er extra ondersteuning in zowel de cognitieve als de motorische als de sociale ontwikkeling. De extra ondersteuning is gericht op het realiseren van het ontwikkelingsperspectief. De school evalueert regelmatig of de extra ondersteuning voor die leerlingen het gewenste effect heeft en stelt zo nodig bij.

Verantwoording

De wet vraagt dat de vorderingen van de leerlingen in kennis en vaardigheden bij taal en rekenen/wiskunde op een deugdelijke manier worden gevolgd (art. 11, eerste en zevende lid, WEC). Dit waarborgt dat de school daadwerkelijk de ononderbroken ontwikkeling van leerlingen voor ogen kan hebben in het onderwijs en ook dat het onderwijs aansluit bij de verschillende leerbehoeften van leerlingen, bijvoorbeeld als uit de vorderingen blijkt dat de ontwikkeling stagneert. Bij de leerlingen zoekt de school naar mogelijke verklaringen voor de stagnatie, zodat het onderwijs daarop kan worden aangepast (art. 11, eerste en derde lid, WEC). Hiervoor wordt het ontwikkelingsperspectief opgesteld, geëvalueerd en zo nodig aangepast (art. 41a WEC en onderliggende regelgeving).

De kwaliteit van de wijze waarop de scholen omgaan met op grond van het onderwijsvolgsysteem verkregen gegevens, bijvoorbeeld door deze te vergelijken

met landelijke gemiddeldes van leeftijdsgenoten of door mogelijke oorzaken van snellere of achterblijvende ontwikkeling te analyseren, bepaalt mede de kwaliteit van de onderwijskundige aanpassingen voor de afstemming op individuele leerbehoeften van leerlingen.

De leraren gebruiken deze informatie om het onderwijs dagelijks en op langere termijn af te stemmen op het niveau en de ontwikkeling van de kinderen, om hiaten of voorsprongen te signaleren en om te bepalen welke leerlingen extra ondersteuning, begeleiding of externe zorg nodig hebben (art. 11, eerste en derde lid, en 41a WEC en onderliggende regelgeving).

Ze gebruiken daarbij een cyclische aanpak van evalueren, analyseren, plannen, uitvoeren en weer evalueren (41a, derde lid, WEC).

STANDAARD 2.3 - DIDACTISCH HANDELEN

Het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkelen.

Uitwerking

De leraren plannen en structureren hun handelen met behulp van informatie die zij over leerlingen hebben. Zij zorgen ervoor dat het niveau van hun lessen past bij het beoogde eindniveau van leerlingen. De aangeboden leerstof is logisch opgebouwd binnen een reeks van lessen alsook binnen één les. Door middel van geschikte opdrachten en heldere uitleg structureert de leraar het onderwijsaanbod zodanig dat de leerling het zich eigen kan maken.

Het orthopedagogisch leerklimaat maakt het leren mogelijk: leerlingen zijn actief en betrokken.

De leraren stemmen de instructies, opdrachten en onderwijstijd af op de behoeften van groepen en individuele leerlingen.

De leraren hebben hoge verwachtingen van hun leerlingen en concretiseren dat door doelen voor hun leerlingen te stellen. De leraren stimuleren een brede ontwikkeling bij hun leerlingen. De lessen zijn zowel op ondersteuning als op uitdaging gericht, afhankelijk van de behoeften/kenmerken van leerlingen. De leraren gaan actief na of leerlingen de leerstof en de opdrachten begrijpen en of ze daarmee hun doelen gehaald hebben. Zij geven leerlingen feedback op hun leerproces en bespreken met hen wat nodig is om hun doelstelling te halen.

Verantwoording

De wet geeft aan dat het aanbod zo moet worden aangeboden dat een doorlopend ontwikkelproces, afgestemd op de leerlingen, mogelijk is (art. 11, eerste lid, WEC). Daartoe stelt de school een ontwikkelingsperspectief vast voor de leerling en evalueert dat jaarlijks (art. 41a WEC). Dit betekent dat de werkwijze in het didactisch handelen zodanig is dat de leerling tot leren komt. Voorwaarden daarvoor zijn:

- dat er sprake is van een pedagogisch leerklimaat dat leren mogelijk maakt, blijkend uit goede ondersteuning en uitdaging;
- dat de uitleg duidelijk is;
- dat de les ordelijk verloopt (taakgericht, gestructureerd).

Ook moet de les indien nodig mogelijkheden bevatten om de afstemming van de leerstof op de leerlingen daadwerkelijk mogelijk te maken. Dit is voorwaardelijk om te spreken van een efficiënte benutting van de onderwijstijd waarbij leerlingen

betrokken zijn bij de les, zodat zij daadwerkelijk in staat gesteld worden tot het doorlopen van een ononderbroken ontwikkelproces (art. 11, eerste lid, WEC). Daarnaast moet het niveau van de lessen passen bij het beoogde eindniveau van de groep en de school (art. 2 WEC).

De school formuleert het beleid over het pedagogisch-didactisch handelen in het schoolplan (art. 21, tweede en derde lid, WEC).

De kwaliteit van de school bij het didactisch handelen wordt onder meer bepaald door het didactische vermogen aan te sluiten bij leerlingen: leraren moeten zowel leerlingen met een achterstand als leerlingen met behoeften aan extra uitdaging tot een effectief leerproces weten te brengen. We weten dat de volgende didactische kenmerken bijdragen aan een effectief leerproces: interactie die aanzet tot reflectie, feedback op proces en resultaat, en stimuleren tot intrinsiek leren.

In een school ligt aan de kwaliteit doorgaans ook een door alle leraren gedragen en transparant samenhangend orthopedagogisch en orthodidactisch concept ten grondslag.

STANDAARD 2.4 - ONDERWIJSTIJD

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.

Uitwerking

De school realiseert minimaal de wettelijk verplichte onderwijstijd. Dit betekent dat zij voldoende tijd heeft geprogrammeerd. De school verdeelt de tijd zodanig over de vakken dat leerlingen in staat zijn het onderwijsprogramma tot zich te nemen. De verdeling van de onderwijstijd past bij de uitstroomprofielen van de school. Bovendien weet de leraar de geplande onderwijstijd effectief te benutten door een efficiënte lesuitvoering. De school heeft een effectief beleid om lesuitval of verzuim van leerlingen tegen te gaan.

De school heeft regels opgesteld over het gebruik van de onderwijstijd. De school ziet toe op de naleving van deze schoolregels door leraren en leerlingen aan te spreken op de regels.

Verantwoording

Op grond van art. 12, eerste lid, WEC moeten de leerlingen in het speciaal onderwijs:

- a) de school in beginsel in acht schooljaren goed kunnen doorlopen;
- b) in acht schooljaren ten minste 7.520 uur onderwijs krijgen, waarvan minimaal 3.520 uur in de eerste vier jaar en 3.760 uur in de laatste vier jaar; en
- c) in de laatste zes schooljaren per jaar ten hoogste zeven schoolweken van vier dagen ontvangen, waarbij die onvolledige schoolweken evenwichtig over het schooljaar verdeeld moeten zijn.

In het voortgezet speciaal onderwijs, uitstroomprofiel arbeidsmarkt of dagbesteding, moeten de leerlingen minimaal 1.000 uur onderwijs per jaar ontvangen (art. 25 WEC). In het uitstroomprofiel voortgezet onderwijs moeten de leerlingen over de gehele cursusduur de volgende onderwijstijd ontvangen (art. 14a, tweede lid, WEC jo. art. 6g WVO):

- vwo: 5.700 uur
- havo: 4.700 uur
- vmbo: 3.700 uur

Verder moeten de scholen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs ten minste op 189 dagen onderwijs verzorgen (art. 14a, tweede lid, WEC jo. art. 6g1 WVO). Van de school mag verwacht worden dat zij zicht heeft op de feitelijke benutting van de onderwijstijd. Binnen de geplande tijd maakt zij keuzes met als doel de onderwijstijd zo effectief mogelijk te benutten, zodat alle leerlingen actief, gemotiveerd en betrokken zijn en de voor hen beschikbare tijd effectief besteden (11, eerste lid, WEC).

STANDAARD 2.5 - SAMENWERKING

De school werkt samen met partners om het onderwijs voor haar leerlingen vorm te geven.

Uitwerking

De school werkt samen met de andere scholen in het samenwerkingsverband passend onderwijs. De school voert overleg met andere scholen in de gemeente en met de gemeente zelf over het bestrijden van onderwijsachterstanden bij leerlingen, het bevorderen van integratie en het voorkomen van segregatie en over inschrijvings- en toelatingsprocedures. De school levert gegevens over voortijdig schoolverlaters aan de gemeente (art. 162b WEC). Instellingen met een landelijke functie (cluster 1 en 2) verzorgen niet alleen onderwijs, maar dragen daarnaast actief bij aan de begeleiding van leerlingen in het regulier onderwijs door middel van de ambulante begeleiding.

De school ziet ouders als partner in het stimuleren van de ontwikkeling van hun kinderen en stemt haar ouderbeleid daarop af. Aan het eind van de schoolperiode en bij tussentijds vertrek van kinderen informeert ze de ouders en het vervolgonderwijs over de ontwikkeling van de leerlingen.

Scholen die samenwerken met voorzieningen voor jeugdhulpverlening voeren een actief beleid gericht op afstemming om de doelstellingen te realiseren. Daarbij is het onderwijs een gelijkwaardige partner in de samenwerking.

Verantwoording

Voor kinderen in achterstandssituaties en/of met een ondersteuningsbehoefte werkt de school intensief samen met ouders, ketenpartners en met partners in het samenwerkingsverband. Aan het eind van de schoolperiode en bij tussentijds vertrek van kinderen informeert ze de ouders en het vervolgonderwijs over de ontwikkeling van de leerlingen (art. 11, eerste en derde lid, 20, 41a, 43 WEC).

Een van de taken van scholen voor speciaal onderwijs is het begeleiden van leerlingen van po- en vo-scholen en mbo-instellingen. Het personeel van de school voor speciaal onderwijs is dan verantwoordelijk voor de begeleiding (art. 9, eerste lid, onder b, WEC).

We weten dat samenwerking en informatie-uitwisseling met voorgaande en vervolgscholen, ouders en andere ketenpartners leidt tot afstemming op individuele leerbehoeften van leerlingen en de ononderbroken ontwikkeling van leerlingen ten positieve beïnvloedt.

Dit geldt in hoge mate voor leerlingen met een bijzondere ondersteuningsbehoefte. Dit staat ook in relatie tot de wettelijke eis om het onderwijs af te stemmen op de ontwikkeling en leerbehoeften van leerlingen (art. 11, eerste lid, WEC).

STANDAARD 2.6 - PRAKTIJKVORMING/STAGE

De voorbereiding op en de uitvoering en begeleiding van de praktijkvorming is doeltreffend.

Uitwerking

De stage draagt bij aan de geplande leeractiviteiten. De school begeleidt de leerling bij de voorbereiding en bij de keuze van een stageplek die past bij de uitstroombestemming van de leerling en stelt hiervoor de vereiste stage-overeenkomst op. De begeleiding en beoordeling verlopen op de afgesproken wijze en de school is op de hoogte van het functioneren van de leerling op de stageplek. De organisatie begeleidt de leerling op de afgesproken wijze. Periodiek vindt er overleg plaats tussen organisatie, school en leerling. De school volgt de voortgang van de leerling en stuurt zo nodig bij.

De leerling en de ontvangende organisatie ontvangen tijdig informatie over de inrichting van de praktijkvorming en de eisen die daaraan worden gesteld. De school begeleidt de leerling bij de voorbereiding en bij de keuze van een passende organisatie.

Verantwoording

Voor de leerlingen in het uitstroomprofiel arbeid maakt de stage wettelijk onderdeel uit van het curriculum.

De organisatie begeleidt de leerling op de afgesproken wijze (art. 17 WEC en art. 9 Onderwijskundig besluit WEC).

STANDAARD 2.7 - TOETSING EN AFSLUITING

De toetsing en afsluiting verlopen zorgvuldig.

Uitwerking

De school waarborgt gedurende en aan het einde van de schoolloopbaan de kwaliteit van de toetsafname.

Tijdens de schoolperiode maken de leerlingen toetsen van het leerlingvolgsysteem.

De leraren nemen de toetsen af conform de voorschriften.

Ouders worden geïnformeerd over de vorderingen van de leerlingen.

De school volgt een zorgvuldige procedure bij het bepalen van het advies voor vervolgonderwijs.

Voor leerlingen in het uitstroomprofiel vervolgonderwijs informeert de school de leerlingen over de toetsing middels een programma van toetsing en afsluiting.

Verantwoording

De school waarborgt de kwaliteit van de toetsafname (art. 11, zevende en achtste lid, WEC, en art. 5 t/m 8 Toetsbesluit PO voor uitstroomprofiel vervolgonderwijs).

Ook voor scholen zonder examenlicentie gelden op grond van het tweede lid van art. 14a WEC de bepalingen van de WVO en het Eindexamenbesluit VO, zoals de regels rond het PTA (titel 3 Eindexamenbesluit VO).

De school volgt een zorgvuldige procedure bij het bepalen van het advies voor vervolgonderwijs/voorziening en spant zich in om leerlingen op het bij hen passende niveau geplaatst te krijgen (art. 43 WEC en art. 3 Inrichtingsbesluit WVO).

Betrokkenheid van leerlingen en ouders en ook evaluatie van bestaande procedures kunnen worden beschouwd als nodige waarborgen voor de kwaliteit van de werkzaamheden hierbij.

3 **Schoolklimaat**

STANDAARD 3.1 - VEILIGHEID

Schoolleiding en leraren dragen zorg voor een veilige omgeving voor leerlingen.

Uitwerking

Schoolleiding en leraren dragen zorg voor de veiligheid van de school en haar omgeving voor alle leerlingen. Schoolleiding en leraren voorkomen pesten, agressie en geweld in elke vorm en treden zo nodig snel en adequaat op. Dit is zichtbaar doordat leerlingen, leraren, schoolleiding en overig personeel respectvol en betrokken met elkaar omgaan. Er is geen sprake van stelselmatige strijdigheid met basiswaarden in de uitingen van leerlingen.

De leraren leren leerlingen sociale vaardigheden aan en tonen voorbeeldgedrag. De school heeft daarvoor een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen, registreren, afhandelen en evalueren van incidenten. Het beleid voorziet ook in een regelmatige meting van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. De school heeft een coördinator met taken ten aanzien van het beleid tegen pesten, die fungeert als aanspreekpunt in het geval van pesten. Alle betrokkenen kennen dit beleid.

Verantwoording

De wet bepaalt dat de school ten minste een veiligheidsbeleid (sociale, psychische en fysieke veiligheid) voert dat bestaat uit een samenhangende set van maatregelen gericht op preventie en op het afhandelen van incidenten, ingebed in het pedagogische beleid van de school en stevig verankerd in de dagelijkse praktijk (art. 5a WEC). In de memorie van toelichting bij de wetwijziging over sociale veiligheid op school, waarbij artikel 5a aan de WEC is toegevoegd' wordt onder 'sociale veiligheid' minimaal verstaan: een school is veilig als de psychische, sociale en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van andere mensen wordt aangetast.

Daarvoor is nodig dat leraren een veilige ruimte scheppen, waarin duidelijke afspraken gelden en het mogelijk is om sociaal gedrag aan te leren (art. 5a en 11, derde lid, WEC).

De wet geeft aan dat de school de veiligheid van leerlingen monitort met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft (art. 5a, eerste lid onder b WEC). Een school kan pas goed beleid ten aanzien van sociale veiligheid voeren als zij inzicht heeft in de feitelijke en ervaren veiligheid en het welbevinden van de leerlingen. Op basis van monitoring die een representatief en actueel beeld geeft van de sociale veiligheid van de leerlingen, krijgen scholen inzicht in de daadwerkelijke sociale veiligheid op de school. Op basis van dit veiligheidsbeeld kan de school haar beleid gericht inzetten om pesten tegen te gaan en de sociale veiligheid te bevorderen.

Voor ouders en leerlingen is het van belang dat ze een laagdrempelig aanspreekpunt hebben binnen de school, wanneer er sprake is van een situatie waarin gepest wordt. Daarom schrijft artikel 5a, eerste lid, onderdeel c, van de WEC voor dat iedere school de navolgende taken op school belegt bij een persoon:

- coördinatie van het beleid in het kader van het tegengaan van pesten op school;

- fungeren als aanspreekpunt in het kader van pesten.

STANDAARD 3.2 - ONDERSTEUNEND EN STIMULEREND SCHOOLKLIMAAT

De school kent een ondersteunend en stimulerend klimaat.

Uitwerking

Er zijn duidelijke regels en een voorspelbaar en betrouwbaar positief klimaat waarin afspraken nagekomen worden. Schoolleiding en leraren kennen een focus op persoonlijke ontwikkeling en leren, waarbij alle leerlingen gezien worden en zich betrokken voelen bij de schoolgemeenschap. De binnen- en buitenruimten van de school dragen bij aan een positieve en sociaal veilige leeromgeving. Voor alle leerlingen is een leraar beschikbaar die hun ontwikkeling volgt en aanspreekpunt is bij problemen ('mentor').

De schoolleiding en de leraren creëren een stimulerend en ambitieus pedagogisch en didactisch klimaat. Er heerst een sfeer binnen de school waarin leerlingen worden uitgedaagd hun talenten te ontplooien. Leraren herkennen tijdig talent en zijn bereid en in staat om flexibele onderwijsprogramma's en individuele trajecten uit te voeren voor deze leerlingen.

Het klimaat is gericht op het leveren van prestaties. Leerlingen waarderen elkaar om goede prestaties. Resultaten van leerlingen die iets extra's doen worden zichtbaar gemaakt.

Verantwoording

De school formuleert het beleid over het schoolklimaat in het schoolplan (art. 21, tweede lid, WEC).

We weten dat leerlingen beter leren als er op school een klimaat heerst dat ondersteunend is. Leerlingen moeten weten waar zij aan toe zijn, zij moeten durven aangeven wanneer zij problemen ervaren en zij moeten weten dat zij dan gesteund zullen worden.

Er heerst een sfeer binnen de school waarin leerlingen worden gewaardeerd om hun mogelijkheden en uitgedaagd hun talenten te ontplooien. Leraren herkennen tijdig talent en zijn bereid en in staat om flexibele onderwijsprogramma's en individuele trajecten uit te voeren voor deze leerlingen.

Een belangrijke voorwaarde daarbij is ook dat de leeromgeving het leren ondersteunt, bijvoorbeeld door leerlingwerkplekken of lokalen die het (zelf) leren kunnen bevorderen.

Een aanvaard kenmerk van schoolkwaliteit is ook dat het klimaat uitdaagt tot leren. Daarbij gaat het zowel om de pedagogisch-didactische cultuur als om de vormgeving. Dit kan bijvoorbeeld worden uitgedrukt in een gezamenlijk gedragen pedagogisch-didactisch beleid door de school heen, hoge verwachtingen en het benutten van kansen om leerlingen uit te dagen, maar ook om leerlingwerkplekken of lokalen die het leren kunnen bevorderen.

Er heerst een sfeer binnen de school waarin leerlingen worden uitgedaagd hun talenten te ontplooien. Leraren herkennen tijdig talent en zijn bereid en in staat om flexibele onderwijsprogramma's en individuele trajecten uit te voeren voor deze leerlingen.

4 Kwaliteitszorg en ambitie

STANDAARD 4.1 - DOELEN, EVALUATIE EN VERBETERING

Het bestuur en zijn scholen/opleidingen hebben vanuit hun maatschappelijke opdracht doelen geformuleerd, evalueren regelmatig en systematisch de realisatie van die doelen en verbeteren op basis daarvan het onderwijs.

Uitwerking bestuur

Het bestuur heeft vanuit zijn visie op onderwijs toetsbare doelen afgeleid, heeft zicht op de resultaten, het onderwijsproces en de veiligheid en voert waar nodig verbeteringen door.

De doelen gelden voor de korte en middellange termijn. Het bestuur onderzoekt periodiek de risico's voor het realiseren van die doelen en betreft onafhankelijke deskundigen bij de beoordeling ervan. Het bestuur analyseert de relatie van de resultaten met de financiële voorzieningen en wettelijke vereisten. De evaluaties leiden tot toegankelijke managementinformatie. Het bestuur kan aantonen dat verbeteringen binnen redelijke termijn tot de gewenste resultaten leiden.

Uitwerking school

De school heeft in haar schoolplan de eigen opdrachten voor het onderwijs omschreven. Ook heeft zij aangegeven hoe zij de kwaliteit bewaakt. Dit omvat de voortgang van de ontwikkeling van leerlingen en de afstemming van het onderwijs op de ontwikkeling van leerlingen. Dit veronderstelt dat de school regelmatig evalueert wat de resultaten zijn van haar leerlingen én wat de kwaliteit is van het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren zoals de school dat heeft omschreven in het schoolplan. Op basis van de evaluaties neemt de school maatregelen ter verbetering van de kwaliteit.

Het kwaliteitsbeleid heeft in elk geval betrekking op de resultaten, het onderwijsproces, het schoolklimaat en pedagogisch-didactisch klimaat, het veiligheidsbeleid, het personeelsbeleid en het stelsel van kwaliteitszorg.

De school heeft ambitieuze doelen voor zichzelf geformuleerd die passen bij haar maatschappelijke opdracht. Via een cyclisch werkend systeem van kwaliteitszorg evalueert zij alle doelstellingen uit haar schoolplan. Het omvat in ieder geval objectieve evaluaties over het schoolklimaat, het aanbod, het didactisch handelen en de afstemming. Hierbij betreft zij ook de tevredenheid van haar stakeholders. Op basis van deze evaluatie neemt zij planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering.

Verantwoording

Het schoolplan en de zorgplicht voor de kwaliteit van het onderwijs staan centraal om het verbeteren van en de verantwoording over de kwaliteit van het onderwijs te bevorderen. Het bevoegd gezag dient zorg te dragen voor de kwaliteit van het onderwijs op een school. Onder 'zorg dragen voor' wordt in elk geval verstaan: het naleven van de wettelijke bepalingen en het uitvoeren van het stelsel van kwaliteitszorg (art. 19 WEC).

De wet vraagt dat de school door haar stelsel van kwaliteitszorg zorg draagt voor de ononderbroken ontwikkeling van leerlingen en de afstemming van het onderwijs op de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen (art. 21, vierde lid, WEC – na inwerkingtreding van het wetsvoorstel tot een doeltreffender regeling van het

onderwijstoezicht). Ook moet zij vaststellen waar maatregelen ter verbetering nodig zijn. De uitwerking van deze deugdelijkheidseisen dient het bevoegd gezag te beschrijven in het schoolplan. Het functioneren van de kwaliteitscyclus staat centraal. Met de wettelijke opdracht wordt bedoeld: de wettelijke voorschriften inzake de inhoud, de uitgangspunten en de doelstellingen van het onderwijs. Dit betreft het onderwijsaanbod, het onderwijsleerproces en de wijze van toetsen en examineren. De eisen veronderstellen dat de zorg voor kwaliteit cyclisch, systematisch en planmatig is en ook gericht is op het vasthouden van gerealiseerde kwaliteit (art. 21, vierde lid, WEC).

Uit de deugdelijkheidseisen vloeit voort dat het bevoegd gezag/de school de zorg voor kwaliteit vormgeeft op een wijze waarvan aangenomen mag worden dat het daadwerkelijk leidt tot zicht op de eigen kwaliteit en op relevante verbetermaatregelen.

STANDAARD 4.2 - STRUCTUUR EN CULTUUR

Het bestuur en zijn scholen/opleidingen hebben een heldere organisatie- en beslissingsstructuur, kennen een professionele kwaliteitscultuur en functioneren transparant en integer.

Uitwerking bestuur

Het bestuur en zijn scholen/opleidingen handelen vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen het intern toezicht, bestuur, management en personeel van de organisatie. Het bestuur werkt volgens een code Goed Bestuur.

Men werkt resultaatgericht, is aanspreekbaar op gemaakte afspraken en stimuleert eenzelfde houding bij anderen. De visie en ambities worden op alle niveaus in de organisatie breed gedragen en er wordt naar gehandeld. Het bestuur functioneert vanuit een transparante en integere cultuur waarin sprake is van zorgvuldig handelen. Men werkt gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van de professionaliteit, rekening houdend met gestelde bekwaamheidseisen en beroepsprofielen en behaalde resultaten bij de leerlingen.

Uitwerking school

De schoolleiding en de leraren werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit. De bekwaamheid van het personeel wordt onderhouden, rekening houdend met gestelde bekwaamheidseisen en beroepsprofielen en behaalde resultaten bij de leerlingen.

Het beleid van de school om haar visie op de onderwijskwaliteit en ambities te realiseren is breed gedragen. Er is een grote bereidheid om gezamenlijk het onderwijs te verbeteren. Het bestuur en de schoolleiding vertonen onderwijskundig leiderschap en kwaliteitsbewustzijn. Leraren en andere betrokkenen bij de opleiding werken resultaatgericht, zijn aanspreekbaar op gemaakte afspraken en zijn zich bewust van de effecten van hun handelen op de onderwijskwaliteit en op de ontwikkeling van de leerlingen.

De school werkt vanuit een transparante en integere cultuur waarin sprake is van zichtbaar zorgvuldig handelen. Externe belanghebbenden ervaren dit ook zo. Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling.

Verantwoording

Het vaststellen van een managementstatuut waaruit de verantwoordelijkheidsverdeling in de aansturing van de school blijkt, is verplicht volgens art. 31 WEC.

Het zodanig inrichten van het onderwijs dat de leerlingen een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen, het afstemmen van het onderwijs op de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen (art. 11, eerste lid, WEC) en het uitvoeren van de verbetermaatregelen op basis van het kwaliteitssysteem (art. 19 en 21, vierde lid, WEC) kunnen alleen gerealiseerd worden door personeel dat professioneel is en blijft. In het schoolplan moet een beschrijving van het personeelsbeleid worden opgenomen. In dat kader is ook het bijhouden van de bekwaamheidsdossiers (art. 32b WEC) van belang.

De uitvoering van de wettelijke eisen rondom kwaliteitszorg vraagt van de school een gezamenlijke inspanning vanuit een verbetercultuur en professionaliteit. Dit veronderstelt onderwijskundig leiderschap, effectieve taakverdeling, resultaatgerichtheid en aanspreekbaarheid van het personeel van de school. Integriteit, zorgvuldigheid en bewustzijn van effecten van het handelen zijn algemeen aanvaarde kwaliteitsbeginselen die behoren bij het professioneel handelen in het onderwijs.

STANDAARD 4.3 - VERANTWOORDING EN DIALOOG

Het bestuur en zijn scholen/opleidingen leggen intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voeren daarover actief een dialoog.

Uitwerking bestuur

Het bestuur en zijn scholen/opleidingen leggen volgens de wettelijke voorschriften en afgesproken richtlijnen verantwoording af aan de intern toezichthouder, de overheid en de belanghebbenden. Het bestuur informeert zijn omgeving en verantwoordt zich onder andere in het jaarverslag over de resultaten op een voor alle betrokkenen toegankelijke wijze. Het bestuur overlegt periodiek met de medezeggenschapsorganen en legt besluiten voor conform geldende wet- en regelgeving.

Het bestuur en zijn scholen/opleidingen betrekken interne en externe belanghebbenden bij de ontwikkeling van hun doelen en beleid.

Uitwerking school

De school rapporteert regelmatig (in ieder geval in de schoolgids en het jaarverslag) over haar doelen en onderwijsprestaties en onderwijskundige ontwikkelingen. Zij rapporteert over de bevindingen voortkomend uit het stelsel van kwaliteitszorg en over de getroffen verbetermaatregelen.

De school betreft interne en externe belanghebbenden bij de ontwikkeling van haar beleid, en bespreekt regelmatig haar ambities en de resultaten die ze behaalt. De school stimuleert deze partijen betrokkenheid en inzet te tonen bij het realiseren van haar ambities en doelen. Daarnaast staat de school open voor wensen en voorstellen van interne en externe belanghebbenden en neemt zij deze aantoonbaar serieus.

Verantwoording

De wet gaat ervan uit dat het bestuur verantwoording aflegt in het jaarverslag (onder meer ten behoeve van het interne toezicht) (art. 157 WEC). De wet gaat er ook van uit dat de school in de schoolgids duidelijk aangeeft wat de doelen van het onderwijs zijn en welke resultaten met het onderwijsleerproces worden bereikt (art. 22 WEC). In de schoolgids dienen ook de gedane bevindingen te worden opgenomen ten aanzien van het stelsel van kwaliteitszorg, evenals de maatregelen die naar aanleiding daarvan zijn getroffen (art. 22, eerste lid, onder I, WEC – na inwerkingtreding van het wetsvoorstel tot doeltreffender regeling van het onderwijstoezicht). Daarnaast verantwoordt het bestuur aan de MR de beslissingen en het beleid dat zij voorstaat (art. 8, 10 t/m 12 en 13 WMS).

De samenleving heeft belang bij het onderwijs. Om de resultaten van een school te kunnen duiden is het nodig dat de school laat zien welke doelen zij zich stelt.

5 Financieel beheer

STANDAARD 5.1 - CONTINUÏTEIT

Het bestuur is financieel gezond en kan op korte en langere termijn voldoen aan zijn financiële verplichtingen.

Uitwerking

Voor continuïteit is het van belang dat het bestuur inzicht heeft in de financiële uitgangspositie en de ontwikkelingen in de komende drie jaar. In de continuïteitsparagraaf van het jaarverslag geeft het bestuur inzicht in deze ontwikkelingen en de daaraan verbonden financiële gevolgen. Het bestuur bespreekt het voorgaande regelmatig met de interne toezichthouder en medezeggenschap, treft zo nodig corrigerende maatregelen en verantwoordt zich over het geheel in de jaarverslaggeving.

Er is sprake van duurzaam voortbestaan van het bestuur en er wordt voldaan aan de financiële randvoorwaarden die dit mogelijk maken. Om het voortbestaan te verzekeren, is het van belang dat het bestuur een dusdanige financiële positie heeft, dat alle financiële verplichtingen op de korte en langere termijn nagekomen kunnen worden. Dit kan blijken uit de liquiditeit en solvabiliteit, de ontwikkeling van het exploitatieresultaat en de hoogte van de salarislasten.

Verantwoording

De verplichting voor het bevoegd gezag om een continuïteitsparagraaf aan het jaarverslag toe te voegen vloeit voort uit artikel 4, vierde lid, van de RJO.

De sectorwetgeving verplicht de interne toezichthouder het jaarverslag inclusief continuïteitsparagraaf goed te keuren. Over deze taak (het goedkeuren) moet de interne toezichthouder verantwoording afleggen in het jaarverslag (art. 28i, eerste lid, onder a en onder e, WEC).

Een 'regelmatige bespreking' is een beleidsmatige invulling van de verplichting de interne toezichthouder te voorzien van taken en bevoegdheden, zodanig dat hij een deugdelijk toezicht kan uitoefenen (art. 28i, tweede lid, WEC).

Op grond van artikel 8, tweede lid, onder b, van de Wet medezeggenschap op scholen ontvangt de MR jaarlijks het jaarverslag (inclusief continuïteitsparagraaf). Over tussentijdse ontwikkelingen die de continuïteit van de school/instelling bedreigen dient de MR eveneens geïnformeerd te worden. De MR kan verder zelf initiatief nemen om met het bestuur in gesprek te gaan over ontwikkelingen die de continuïteit van de school/instelling raken.

STANDAARD 5.2 - DOELMATIGHEID

Het bestuur maakt efficiënt en effectief gebruik van de onderwijsbekostiging.

Uitwerking

Het bestuur besteedt de overheidsbekostiging *op de beste manier* aan het onderwijs en niet aan andere zaken. Een bestuur mag geld opzijzetten voor onvoorziene omstandigheden, zolang dat bedrag in een redelijke verhouding staat tot wat nodig is voor een normale bedrijfsvoering. Het bestuur houdt er geen ruimere financiële buffer op na dan het kan verantwoorden.

Verantwoording

De minister is bevoegd de bekostiging te corrigeren in het geval hij van oordeel is dat er sprake is van een ondoelmatige besteding (art. 43 Besluit bekostiging WEC). Uit deze bevoegdheid vloeit de verplichting voor het bevoegd gezag voort om de bekostiging op doelmatige wijze te besteden, zowel in de zin dat onnodige uitgaven worden voorkomen als in de zin dat er niet onnodig geld wordt opgepot.

STANDAARD 5.3 - RECHTMATIGHEID

Het bestuur verwerft en besteedt de onderwijsbekostiging conform wet- en regelgeving.

Uitwerking

Het bestuur beschikt over de vereiste deskundigheid en handelt integer en transparant. Het legt verantwoording af over de verwerving en besteding, hetgeen vooral beoordeeld wordt door een accountant die wordt aangesteld door de raad van toezicht. Deze accountant opereert volgens de beroepsmaatstaven van de NBA en speciaal volgens het onderwijscontroleprotocol dat door de inspectie is opgesteld.

Verantwoording

In de sectorwetten zijn diverse bepalingen opgenomen waaraan het bestuur zich moet houden bij de verwerving en besteding van de bekostiging. Ingevolge artikel 28g, eerste lid WEC zorgt het bestuur voor een goed bestuurd school. Dat impliceert dat het bestuur deskundig moet zijn.

De minister is bevoegd een aanwijzing op te leggen indien een bestuurder zich schuldig maakt aan wanbeheer (art. 145a WEC).

De jaarverslaggeving dient transparant te zijn (moet een waarheidsgetrouw beeld geven). Titel 9 van Boek 2 BW en art. 3, onder a van de RJO jo. de Richtlijn Jaarverslag Onderwijs alsmede het onderwijscontroleprotocol stellen tal van regels om deze transparantie in de verantwoording te verkrijgen. Een accountantsverklaring is verplicht op grond van art. 2 RJO jo. art. 2:393 BW.